

ФІЛОСОФІЯ СОКРАТА

Лихобаба О.В., гр. М-10

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. І.О. Шудрик
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Про життя і діяльності Сократа – одного з найбільш відомих філософів Древньої Греції можна дізнатися лише із творів його сучасників і учнів, в першу чергу Платона, тому що сам Сократ письмових джерел після себе не залишив. Платон написав "Апологію Сократа", з якої можна дізнатися про деякі аспекти сократівської філософії. "Апологія Сократа" являє собою промову Сократа, сказану ним на афінському суді у 399 році до н.е., після того, як були заслухані промови звинувачувачів.

Сократ був оригінальним в побуті, диваком у філософії, поведінка його була не завжди звичайною. Він походив з простої і бідної сім'ї, сином каменотеса, а тому не отримав в дитинстві і юності витонченої освіти і виховання, яке було обов'язковим для юнаків з аристократичних сімей. По суті, єдиним його заняттям було ставити питання. Особливим задоволенням для Сократа була бесіда з самовдоволеною людиною, яка заплутавшись у його складних питаннях, втрачала свою пиху. Сократ, втім, зображував себе простаком, невдачі опонента приписував собі, незлобиво і добродушно сміючись над співрозмовником. Цей метод – «питання – відповідь» – був новим в філософії Сократа. З його допомогою можна було легко розбивати обивательські подання про світ і його устрій. Питання, що задавалися Сократом, стосувалися в основному не природи, не наук і не богів, а були про людську свідомість, душу, мораль і призначення людського життя, політики та естетики. Сократ по суті перший звернувся до проблеми людини і її сутності. Він намагався з'ясувати, що є добро і зло, справедливість і закон, прекрасне і потворне – тобто знайти відповіді на питання, які не лише стосуються філософського світогляду, але і естетики, етики, мистецтва та мистецтвознавства.

Стародавні китайці говорили: "Не дай бог тобі народитися в епоху змін", але саме такі перехідні періоди і створювали геніїв. Сократ був одним з перших. Він увійшов в античну філософію і літературу як геніальний співрозмовник, проникливий опонент і діалектик, вічний учень, який черпав знання навіть від звичайних людей, іронічний, але добродушний, любитель правди, своїми запитаннями викривав неправду і пихатість свого опонента.

ТЕОЦЕНТРИЗМ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

Логвиненко К.В., гр. Ф-30

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. О.Є. Попов
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Теоцентризм (від грец. theos – Бог) – таке розуміння світу, у якому джерелом і причиною всього сущих виступає Бог. Він центр світобудови, активний і його початок є дія. Принцип теоцентризму поширюється і на пізнання, де найвищу сходинку в системі знання займає теологія; нижче неї – філософія, яка знаходиться на службі в теології; ще нижче – різні приватні і прикладні науки.

Середньовічна філософія була нерозривно зв'язана з християнством, тому загальфілософські і християнські ідеї тісно в ній переплітаються. Основна ідея середньовічної філософії – теоцентризм.

У науці відсутні достовірні докази існування Бога. Приводяться у філософії й у теології аргументи на користь дійсності Бога, поки не дуже переконливі. Утім тому, хто вірує в існування Бога людині вони, мабуть, і не потрібні. Адже Бог відкрився людям з вигуком «Я – сущий». Отже, теоцентризм – принцип, відповідно до якого Бог є центром, фокусом середньовічних філософських і релігійних представлень; конкретизує принцип абсолютної особистості.

”Є тільки один абсолютний початок – Бог, а все інше – його утвір. Різниця між Богом і утвором – величезна: це дві реальності різного рангу. Справжнім буттям володіє тільки Бог, йому приписується ті атрибути, якими античні філософи наділяли буття. Він вічний, незмінний, самототожний, ні від чого іншого не залежить і є джерелом усього сущих. Християнський філософ IV-V століть Августин Блаженний (354-430) говорить, що Бог є вище буття, вища субстанція, вища (нематеріальна) форма, вище благо. Ототожнюючи Бога з буттям, Августин впливає священному писанню.

У Старому Завіті Бог повідомляє про себе людині: "Я єсь Суший". На відміну від Бога, створений світ не має таку самостійність, тому що існує не завдяки собі, а завдяки іншому; звідси відбувається мінливість, мінливість, минутий характер усього, що ми зустрічаємо у світі. Християнський Бог, хоча сам по собі недоступний для пізнання, проте відкриває себе людині, і його одкровення виявлене у священних текстах Біблії, тлумачення яких і є основний шлях богопізнання. У середньовіччі бог і релігія – ось головні об'єкти філософії, саме бог і релігія вивчається в той час її служителями”.